

www.foaia.hu

foaia@foaia.hu

www.facebook.com/foaiaromaneasca

Preț: 300 de forinți
Cu abonament: 130 de forinți

FONDAT ÎN 1951

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

ANUL LXIX NR. 9

Vineri,
1
MARTIE
2019

9 771418 834006

19009

O revistă despre naționalitățile
din Ungaria, la aniversarea
unui sfert de veac

(Pagina 3)

Săptămâna
Elevilor
la „Bălcescu”

(Pagina 7)

Arta pop a lui Andy Warhol
a cucerit publicul
din Bichișciaba

(Pagina 12)

Calendar ortodox

4 martie, luni, Sf. Cuv. Gherasim de la Iordan; Sf. Mc. Pavel și Iuliana, sora lui
5 martie, marți, Sf. Mc. Conon din Isauria; Sf. Mc. Conon Grădinarul, Sf. Mc. Iraida; Sf. Cuv. Marcu Pusnicul
6 martie, miercuri, Sf. 42 de Mc. din Amoreea; Sf. Mc. Eufrosin; Aflarea Sfintei Cruci
7 martie, joi, Sf. Mc. Ep. din Cherson: Vasilevs, Efrem, Evghenie, Capiton, Eterie
8 martie, vineri, Sf. Ier. Teofilact Mărt., Ep. Nicomidiei; Sf. Ier. Pavel Mărt.; Sf. Mc. Dometie
9 martie, sâmbătă, †) Sf. 40 de Mc. din Sevastia; Sf. Mc. Urpasian
10 martie, duminică, Sf. Mc. Codrat, Ciprian și Dionisie. Duminica Lăsatului sec de brânză (a Izgonirii lui Adam din Rai)

Citatul săptămânii

Ciudați mai suntem și noi, muritorii! Fiecare dintre noi este aici doar pentru un scurt sejur scurt, al cărui scop nu îl cunoaște, deși, uneori, crede că, îl simte. Dar, fără a fi nevoie de vreo reflecție profundă, fiecare știe din viața de zi cu zi că trăiește pentru alți oameni – în primul rând cei de ale căror zâmbete și bunăstare

depinde întreaga noastră fericire, iar apoi pentru cei mulți și necunoscuți nouă, de ale căror destine suntem legați prin legături de empatie. De o sută de ori în fiecare zi îmi amintesc că viața mea interioară și exterioară se bazează pe munca altor oameni – vii sau morți – și că trebuie să fac eforturi pentru a oferi în aceeași măsură ceea ce am primit și încă primesc. Cu toții avem anumite idealuri, care determină direcția eforturilor și hotărârilor noastre. Este motivul pentru care nu am privit vreodată comoditatea sau fericirea ca scopuri în sine – o astfel de bază de etică gândesc că ar mai potrivită pentru o turmă de porci. Idealurile care mi-au luminat drumul și mi-au dat de fiecare dată curajul pentru a confrunta viața cu bucurie au fost Adevărul, Bunătatea și Frumusețea.

(Albert Einstein, *Idei și Opinii*)

Poza săptămânii

Pe copertă: 1 Martie, Mărțișor

Sursa foto: internet

Balul Mărțișorului la Julia

Balul de binefacere al Liceului și Școlii Generale „Nicolae Bălcescu” din Julia, intitulat „Balul Mărțișorului”, va avea loc anul acesta în ziua de sâmbătă, 2 martie, la Centrul Cultural Românesc din Julia, cu începere de la ora 18.00. După un scurt program cultural oferit de tinerii instituției, petrecerea va continua în sala de sport a școlii. Biletele se pot rezerva sau procura până pe 27 februarie, la numărul de telefon al liceului: 06-66/463-161, sau personal la secretariatul instituției de învățământ.

Ședință și Mărțișor la Asociația „Mihai Purdi” din Otlaca-Pustă

Membrii Asociației Culturale Române „Mihai Purdi” din Otlaca-Pustă se întrunesc sâmbătă, 2 martie, de la ora 10.30, la ședința adunării generale. Pe ordinea de zi a întâlnirii figurează, pe lângă darea de seamă a activităților din anul trecut și raportul de activitate publică, aprobarea programului pe anul 2019 și discutarea posibilităților bugetului asociației, întocmirea de proiecte, organizarea de excursii în țara mamă, etc. Întâlnirea se va încheia cu o masă de prânz și o mică serbare de Mărțișor.

A.B.

Concert de binefacere pentru tratamentul micuței Noémi Dicsa

Asociația „Miruna” din Micherechi și Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria organizează în ziua de duminică, 3 martie, de la ora 16.00, un concert de binefacere pentru ajutorarea fetei Noémi Dicsa, din Chitighaz, care are nevoie de un tratament foarte costisitor care ar putea s-o vindece de boala de care suferă (atrofie musculară spinală, de tip I).

În cadrul programului vor evolua: Victoria Borszéki (pian), Cristopher Cozma (trombon), Rácz Zoltán (vioară), Corul „Pro Musica” din Julia, Fanfara Bisericii Baptiste din Micherechi

Evenimentul va avea loc la Centrul Cultural Românesc din Julia (piața Liceum nr. 2).

Și până atunci oricine poate ajuta cu donații pentru fundația înființată de familia lui Noémi Dicsa pentru acest scop.

„Împreună cu Îngerașii Fundație pentru Sprijinirea Copiilor cu Dizabilități” („Együtt a Kisangyalokkal Mozgáskorlátozott Gyermekeket Támogató Alapítvány”)

Nr. de cont: OTP 11733027-28360616

IBAN: HU77 1173 3027

2836 0616 0000 0000

BIC (SWIFT) Code: OTPVHUHB

Ziua Internațională a Femeii – 8 Martie, sărbătorită la Julia

Cu ocazia Zilei Internaționale a Femeii, ziua de 8 Martie, Auto-guvernarea Românească din Julia va organiza vinerea viitoare, în sala festivă a Centrului Cultural Român din oraș, evenimentul intitulat „Mărțișor și Ziua Femeii”. Manifestarea va avea loc cu începere de la ora 15.30.

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

„Barátság”, o revistă despre naționalitățile din Ungaria, la aniversarea unui sfert de veac

Pe 20 februarie, în sala festivă a Oficiului Comisarului pentru Drepturile Fundamentale din Budapesta a avut loc, într-un cadru sărbătoresc, aniversarea a 25 de ani de la înființarea revistei „Barátság”, revistă dedicată celor 13 naționalități din Ungaria.

În organizarea evenimentului, alături de redacția revistei sărbătorite, și-au dat mâna Oficiul Comisarului pentru Drepturile Fundamentale, prin doamna Szalayné Sándor Erzsébet, comisar adjunct pentru drepturile naționalităților și Uniunea Autogovernărilor pe Țară a Naționalităților, sub patronajul secretarului de stat, Soltész Miklós de la Cancelaria Primului Ministru.

Evenimentul s-a deschis cu o surpriză oferită din partea Oficiului Ombudsmanului, când un cor alcătuit din angajații oficiului au interpretat cântece în limbile germană, armeană, slovacă și țigănească.

În deschidere, dr. Fürjes Zoltán, adjunctul secretarului de stat pentru relațiile cu naționalitățile și cultele, a precizat că întreaga activitate a redacției „Barátság” ar putea fi rezumată prin cuvintele scriitorului Jókai Mór: „poporul vorbește în multe limbi, dar iubește cu o singură inimă”. A mai adăugat că redacția revistei reprezintă de-a lungul celor 25 de ani un atelier al profesionalismului.

Gazda evenimentului, doamna Szalayné Sándor Erzsébet, comisar adjunct pentru drepturile naționalităților a evocat succesele și realizările din cei 25 de ani ai revistei „Barátság”, evidențiind rolul revistei în cunoașterea mai bună a naționalităților de către populația majoritară, dar și legăturile tot mai strânse cu țările-mamă ale naționalităților.

Eva Mayer, fondatorul și redactorul-șef al revistei a arătat că în toată activitatea sa a fost călăuzită de un singur gând: „să nu uităm de unde venim”. A precizat că un sfert de secol este o perioadă lungă în viața unei reviste, dar și în viața unui om. Din anul 1994, când a înființat această revistă împreună cu Ember Mária, au avut loc multe schimbări în viața naționalităților din Ungaria: de la înființarea autogovernărilor minoritare, la alegerea purtătorilor de cuvânt sau deputați în Parlamentul

Ungariei. A mai arătat că numele revistei nu a fost ales întâmplător, Barátság/Prietenie, exprimă însuși crezul revistei, crez care de-a lungul anilor, prin colaborarea dintre naționalități, s-a confirmat și consolidat.

La aniversare, Eva Mayer a invitat scriitori, poeți, traducători și artiști din rândul celor 13 naționalități din Ungaria, care au prezentat fragmente din creațiile lor.

Din partea comunității românești din Ungaria a fost invitată poeta și cercetătoarea Maria Berényi. Cercetătoarea română a precizat că în primul număr al revistei, apărut în 15 martie 1994, redacția a făcut o prezentare pe larg a Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, care fusese fondat cu un an înainte. Maria Berényi a

dat citire în limba maghiară a două poezii personale. Atmosfera aniversară a fost întreținută prin acordurile muzicale susținute de Angelidis Vasilis și duoul Milosevits Mirkó-Kullai Tímea.

Din partea comunității românești, la eveniment au luat parte: Traian Kreszta, purtător de cuvânt în Parlament, Eva Șimon și Anca Becan, jurnaliste la „Foaia românească”, Anamaria Brad, referent român la Oficiul pentru Învățământ, Gabriela Elekes, redactor de manuale românești, Adela Kiss, artist plastic și Cornelia Nemeș, membră a Societății Culturale a Românilor din Budapesta.

Deși aniversarea a avut loc într-un cadru oficial s-a resimțit căldura și firescul unei aniversări dintr-o familie.

Gabriela Elekes

MINISTERUL PENTRU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul parțial al Ministerului pentru Românii de Pretutindeni.

Conținutul acestei reviste nu reprezintă poziția oficială a Ministerului pentru Românii de Pretutindeni.

www.
mprp.
gov.ro

Sâmbăta morților sau Moșii de Iarnă – ziua de pomenire a morților

În fiecare an, în sâmbăta premergătoare duminicii Înfricoșătoarei Judecăți – ziua în care se lasă sec de carne pentru Postul Sfințelor Paști, în acest an pe 2 martie, Biserica Ortodoxă face pomenirea celor trecuți la cele veșnice. Această sâmbăta este cunoscută în

popor sub denumirea „Moșii de iarnă”. În această zi, în toate bisericile se va săvârși Sfânta Liturghie, urmată de Slujba Parastasului pentru cei adormiți. Slujbe de pomenire se săvârșesc și în cimitire, la mormintele celor dragi.

Praznicul Moșilor de Iarnă cinstește memoria rudelor și prietenilor noștri trecuți de ultimul hotar al vieții pământești. Biserica rânduieste astfel de momente de reculegere, pentru că nu vede în moarte sfârșitul existenței omului. Cuvântul „moși” vine de la „strămoși”, și se referă la persoanele trecute la cele veșnice. Cu apelativul „moși” sunt numiți nu doar morții, ci și principalele sărbători ce le sunt consacrate, precum și pomenile făcute pentru ei. Din zilele de Moși amintim: „Moșii de primăvară” (de Macinici), „Moșii de vară” (sâmbăta dinaintea Rusaliilor), „Moșii de toamnă” (în prima sâmbăta din luna noiembrie), „Moșii de iarnă” (sâmbăta dinaintea Duminicii lăsatului sec de carne).

Cinstirea rudelor trecute la viața de Dincolo

Pentru praznicul Moșilor de Iarnă se pregătesc toți creștinii, săraci sau bogați, fiecare după posibilitățile sale materiale. În ziua Moșilor de Iarnă, dar și în toate sâmbetele dedicate pomenirii morților până la Sfințele Paști, creștinii păstrează legătura cu cei dragi, plecați la viața de Dincolo, prin participarea la slujbele de comemorare, prin rugăciuni, prin milosteniile pe care le fac pentru cei adormiți din familia lor.

Cinstirea rudelor răposate se manifestă și prin îngrijirea permanentă a mormintelor. De la căpătâiul celor adormiți nu trebuie să lipsească Sfânta Cruce, candela, florile proaspete presărate sau semănate pe mormânt sau în jurul acestuia. Vasele cu tămâie și lumânările reprezintă, de asemenea, ofrande prin care-i cinștim pe cei plecați la viața veșnică.

În tradiția ortodoxă, în ziua praznicului se aduc la biserică, pentru a fi sfințite, coliva, prescurea și o sticlă de vin. De asemenea, se sfințesc vase cu mâncare și pachete cu alimente, pe care rudele celor adormiți le împart după slujba de pomenire, atât săracilor din biserică, cât și vecinilor, persoanelor sărmăne întâlnite la cimitir și pe stradă, în ziua parastasului.

Moșii de iarnă

În Sâmbăta dinaintea Duminicii lăsatului sec de carne facem pomenirea morților, pentru că în duminica următoare Biserica a rânduit să se facă pomenire de Înfricoșata Judecată și A doua venire a Domnului la care ne vom înfățișa toți. Pentru că mulți creștini au murit pe neașteptate și fără pregătirea sau fără pocăința necesară, Biserica face mijlocire pentru toți aceștia, ca să se bucure de fericirea veșnică.

Sâmbăta, zi de pomenire a celor adormiți

Sfinții Părinți au rânduit ca sâmbăta să se facă pomenirea celor adormiți, pentru că este ziua în care Hristos a stat cu trupul în mormânt și cu sufletul în iad, ca să-i elibereze pe dreptii adormiți. Pe de altă parte, sâmbăta e deschisă spre duminică, ziua învierii cu trupul. Duminica este numită și ziua a opta, pentru că este ziua începutului fără de sfârșit, ea nu va mai fi urmată de alte zile, va fi eternă.

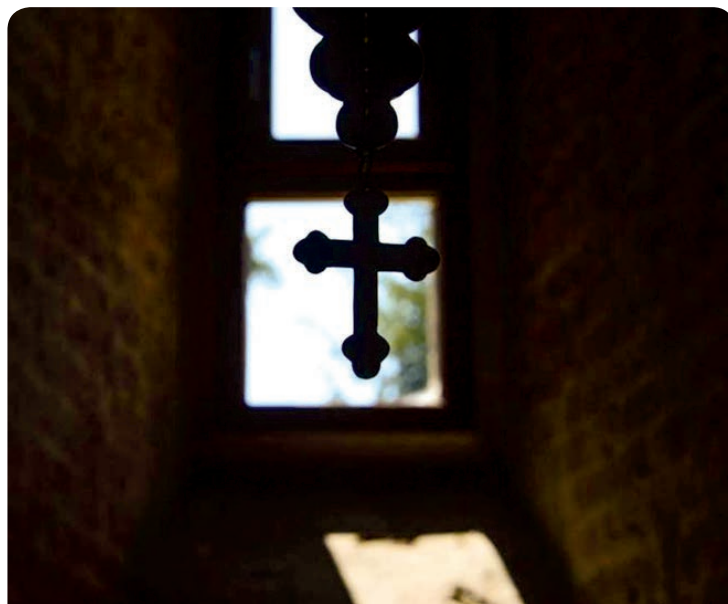
(Sursa: crestinortodox.ro)

Crucea – din blestem, binecuvântare

Crucea este blestemul cel mare, este pedeapsa cea mai grozavă, cea mai înjositoare, destinată celor mai nelegiuți. Or, Dumnezeu, în mila Sa, a luat asupra Lui acest blestem și din ea a făcut cinstea cea mai mare, căci Crucea este semnul Fiului Omului; este semn de binecuvântare, armă de nebiruit împotriva diavolului.

De ce de nebiruit? Diavolul zice: „Dacă nu faci cum zic eu, te voi chinui și te voi omorî”. Chinul și moartea sunt crucea, pe care Dumnezeu le-a preschimbă în arma noastră de mântuire. De aceea ea este armă de nebiruit, pentru că aceasta era arma cea dintâi a celui rău. Dar Dumnezeu a sfințit-o și i-a dat putere asupra celui rău.

Știți cu toții câtă putere are semnul Sfintei Cruci asupra gândurilor rele și asupra ispitelor.

Câteodată, nu mai este nevoie să rostești altceva. Așa este și viața noastră. Crucea, suferința și durerea pot fi mântuirea.

(Celălalt Noica – Mărturii ale monahului Rafail Noica însoțite de câteva cuvinte de folos ale Părintelui Symeon, ediția a IV-a, Editura Anastasia, 2004, p. 81)

APEL

Oferiți

1%

din impozitul Dumneavoastră
**Bisericii Ortodoxe Române
din Ungaria!**

Cod tehnic: 0293

Contribuția Dumneavoastră este deosebit de importantă pentru desfășurarea în condiții normale a activității Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, Biserica Ortodoxă Română fiind întotdeauna o instituție fundamentală a Neamului Românesc, în apropierea lui de Dumnezeu și în păstrarea unității și a identității sale naționale și religioase, de-a lungul veacurilor.

Curiozități din cărți și ziare de altădată

Un micherechean destoinic

ANUL XXX.

ARAD. 12/25 Noemvrie 1906.

Nr. 46.

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr. — pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacției

„BISERICA ȘI ȘCOALA”
Eaș banii de prenumerație la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Despre Teodor Pățașu din Micherechi se poate afirma că a fost un sătean legat de locul său natal, care a încercat cu posibilitățile sale modeste să contribuie concret, cu efort și argumente, la păstrarea identității românești a comunei sale. Născut în 1867, autor al „Monografiei satului Micherechi”, printre datele sale autobiografice Pățașu menționa: „eu n-am clase gimnaziale, numai clase elementare, am umblat la școală aici, în comuna mea natală”.

Pățașu își atribuie descendență din primul învățător din Micherechi, Petru Meruțiu, sosit la școala confesională în 1915, devenit apoi preot în localitatea vecină, Crăstor: „au avut o fată Saveta, care mî-ie după tata meu fost maică bătrână că s-au măritat după tata tatii meu cu numele Pățașu Mihai, numit Mihai lui Todor, pentru că tată lui au fost Pățașu Todor, tată bătrân a tatii meu, care am scris cronica satului acesta”. Pe linie paternă, se trage dintr-unul dintre cei doi frați Pățașu, Nicolae și Dimitrie, sosiți în Micherechi, pe domeniul arhiducelui Eszterházy Pál, la 1755, din localitatea Ianoșda (azi, în România).

Poate prima dovadă a destoiniciei acestui țăran plin de râvnă pentru comunitatea sa e consemnată în gazeta arădeană Biserica și Școala, în numărul din 25 noiembrie 1906. În relatarea cu titlul „Sfîntire de biserici”, despre vizita în Bihor a Episcopului diecezan Ioan I. Papp, autorul Petru Marșeu consemnează că, ajuns în Micherechi, episcopul e întâmpinat cu urări de bun-venit de către Teodor Pățașu: „Marți dimineața, cu trenul, pleacă P.S. Sa spre Micherechi, pentru a face și aici vizitațiune canonică. La gara din Kotegyán P.S. Sa e întâmpinat de un șir de călăreți constatat din 50 înși și 40 trăsuri. (...) P.S. Sa e dus din Kotegyán până la Micherech în o trăsura la care au fost prinși 4 cai albi ai protopopului Nicolae Roxin. Sosind la casa protopopului, e bineventat de țăranul Teodor Pățaș. Și aici P.S. Sa și acestor credincioși le rostește o cuvîntare, îndemnându-i și întărindu-i în credința lor strămoșască laudându-i totodată pentru interesul lor față de biserică și școală.”

Mihaela Bucin

Toastele le-a început P. S. Sa care Majestatei Sale Împăratului și Regelui nostru îi doarește mulți ani fericirii. P. Cuv. Sa V. Mangra toastează pentru P. S. Sa; protopopul Serb pentru P. Cuv. Sa Dl vicar; prot. Roxin pentru preotul local și parohieni. Finindu-se banchetul la 3 ore și 1/2 P. S. Sa iarăși pleacă la Salonta unde împreună cu P. C. Vicarul V. Mangra și protopopul Roxin face vizita protopretului Csánádi apoi e găzduit peste noapte. La avocatul Dr. George Roxin, care merita toată lauda pentru că a primit pe bunul Arhieru, precum și pe toți cei ce l-au însoțit cu cea mai mare dragoste. Luni P. S. Sa face vizitațiune canonică în comuna Tulcea, unde se săvârșește și sfînta liturgie. La hotarul Tulcei P. S. Sa e întâmpinat de 40 călăreți și 30 trăsuri, și e bineventat de preotul local Eut. Blaga. P. S. Sa sosind în Tulcea descăleacă la preotul N. Porumb și după serviciul divin robind și Tulcenilor cuvîntare în care-i îndeamnă la pace la mai multă dragoste față de biserică lor, ia parte la banchetul, ce s'a dat la casa părintelui Eut. Blaga.

După banchet P. S. Sa pleacă pentru a face vizitațiune canonică în comunele Coașd și Gurbediu. La hotarul Coașdului P. S. Sa este întâmpinat de un șir lung de călăreți și trăsuri din Coașd, ba tot aci au întâmpinat pe Prelatul bisericeii ort. rom. și credincioșii ort. din Tinca

catului Dr. Ilie P. S. Sa primește pe protopopul Petru Serb, care l' bineventază în numele preoților din tractul său Belu, și pe poporeni din Tinca.

Marți dimineața, cu trenul, pleacă P. S. Sa spre Micherechi, pentru a face și aici vizitațiune canonică. La gara din Kotegyán P. S. Sa e întâmpinat de un șir de călăreți constatat din 50 înși și 40 trăsuri. El bineventează notarul comunal Vereș. P. S. Sa e dus din Kotegyán până la Micherech în o trăsura la care au fost prinși 4 cai albi ai protopopului Nicolae Roxin. Sosind la casa protopopului, e bineventat de țăranul Teodor Pățaș. Și aici P. S. Sa și acestor credincioși le rostește o cuvîntare, îndemnându-i și întărindu-i în credința lor strămoșască laudându-i totodată pentru interesul lor față de biserică și școală. Banchetul a fost la casa protopopului, care — fie-i spre cinste — încă s'a năzuit a primi pe P. S. Sa și pe cei ce l-au însoțit așa după cum se cuvine a primi pe mai marele Păstor al bisericeii.

La banchet au toastat: preotul N. Porumb, pentru P. S. Sa Dl Episcop, protopopul N. Roxin pentru arhimandritul V. Mangra și pentru preoți P. C. Sa V. Mangra pentru P. S. Sa. Nicolae Mihulin vorbește pentru desvoltarea unui interes mai mare pentru școală.

Cu trenul de 2 și 1/2 P. S. Sa pleacă spre

George Banu conferențiază la sediul Institutului Cultural Român Budapesta

Imagine surprinsă la repetiția spectacolului „Livada de vișini”

Duminică, 3 martie 2019, de la ora 16.00, Institutul Cultural Român la Budapesta este onorat să îl aibă ca oaspete pe domnul *prof. dr. George Banu*, prestigioasă personalitate a culturii contemporane, cu notorietate academică. Criticul teatral, președinte de onoare al Asociației Internaționale a Criticilor de Teatru va susține o conferință cu titlul „Livada și poetica dispariției”. Conferința va avea loc în ziua următoare premierei spectacolului Teatrului Național din Budapesta, „Livada de vișini”.

Subiectul conferinței pornește de la montările anterioare ale acestei opere prezentate și în volumul „Livada de vișini, teatrul nostru” (trad. Anca Măniuțiu) Ed. Liternet, republicată de Ed. Nemira în 2011, tradusă în limba maghiară și apărută sub titlul „Színházunk, a Cseresznyés kert” la Editura Koinónia din Cluj-Napoca, în 2006 (trad. Koros Fekete Sándor).

„Cu *Livada de vișini* se termină secolul al XIX-lea și începe secolul XX, secolul reînnoirii generalizate. Raportul între frumos și util, între memorie și utopie, sunt marile interogații puse de Cehov în opera sa testamentară. Ce moare, ce se naște în vremuri de tranziție?” (George Banu)

Evenimentul se va bucura de prezența regizorului, *Silviu Purcărete*, a compozitorului *Vasile Șirli* și a scenografului *Dragoș Buhagiar* și se va încheia cu o discuție liberă.

Accesul este liber.

(Despre premiera spectacolului „Livada de vișini” în regia lui Silviu Purcărete puteți citi și în pagina a 9-a)

Redacția radio de la Seghedin, mai aproape de credincioși

Programul religios ecumenic al emisiunii radiofonice „O voce românească” va cunoaște o transformare de substanță în perioada imediat următoare. Astfel, va fi structurat pe informații venite direct din partea tuturor confesiunilor religioase românești de pe teritoriul Ungariei, referitoare la activitățile desfășurate de ele, de credincioșii lor, la evenimente trecute și/sau viitoare. Pentru a spori calitatea programului vă invităm, stimați ascultători, să ne transmiteți opiniile dumneavoastră referitoare la această inițiativă, împreună cu propuneri de îmbunătățire a programului, la adresele de e-mail: roman@radio.hu sau kaupert.julia@mtva.hu. Aveți la dispoziție și un număr de telefon: 06-62/333-766. Cu speranța că vom veni în asentimentul dumneavoastră acum, la început de primăvară, vă dorim o audiență plăcută și fie ca noul program să contribuie la îmbogățirea dumneavoastră spirituală!

Redacția RadioTV în limba română, Seghedin

Cum s-a născut poporul român? (4)

Neagu Djuvara

Decebal, rege al dacilor

Suntem de-acum, în era noastră, adică în sec. I după nașterea lui Iisus Christos. Și iată că în a doua jumătate a veacului apare iar la daci un rege căruia i s-a zis Decebal, care izbucnește să unească din nou triburile geto-dace într-un regat puternic. Decebal îndrăznește și el să înfrunte Imperiul Roman. Dacii nu se împăcau cu gândul de a cădea încetul cu încetul în mâinile romanilor, cum se întâmplase rând pe rând cu ilirii, macedonenii, grecii și tracii, iar în cele din urmă, cum văzurăm, cu frații lor geto-daci din Scythia Minor, așadar din Dobrogea de azi.

Dacia lui Decebal era mai puțin întinsă decât, cu 150 de ani înainte, Dacia lui Burebista, dar regatul era mai bine încheșat și organizat, cu mulți ostași, multe cetăți și întărituri. Și, din când, în când, pentru a slăbi forța armată a romanilor, treceau Dunărea pe neașteptate, mai cu seamă iarna, pe fluviul înghețat, căci în vremea aceea clima Europei era mai aspră și Dunărea îngheța pe lungi perioade. Treceau, cum zic, Dunărea, jefuiau și ardeau sate și orașe, întorcându-se în adăposturile lor de la nordul fluviului cu pradă și o mulțime de robi.

Atunci romanii au hotărât să facă o mare expediție militară împotriva lor. Dar asta se petrecea sub un împărat slab, pe nume Domițian, căruia îi plăceau mai mult jocurile și distracțiile decât armata. Astfel, războiul nu a decurs cum au sperat romanii, care se izbesc de o rezistență îndârjită a dacilor. Aceștia reușesc chiar, o dată, să obțină o victorie răsunătoare asupra unui corp de armată roman. În cele din urmă, romanii restabilesc situația, dar împăratul Domițian consideră mai cuminte să facă o înțelegere cu Decebal cumpărând pacea, adică angajându-se să-i verse regelui dac un subsidiu anual și să-i dea în ajutor niște tehnicieni pentru clădirea unor drumuri, poduri și orașe, dar primind în schimb făgăduiala că Decebal va rămâne un prieten credincios al Romei. Decebal a profitat însă de acest răgaz și ajutor ca să-și întărească cetățile, să-și refacă armata și să caute alianțe cu dușmanii Romei.

Dinar cu imaginea împăratului Traian, realizat la Roma în 101-102

Chipul regelui dac Decebal este un basorelief înalt de 55 m, aflat pe malul stâncos al Dunării, între localitățile Eșelnița și Dubova, în apropiere de orașul Orșova, România. Basorelieful îl reprezintă pe Decebal, ultimul rege al Daciei, și este sculptat într-o stâncă, este cea mai înaltă sculptură în piatră din Europa.

Traian, împărat

Lucrurile însă vor lua altă întorsătură câțiva ani mai târziu, în anul 98, când ajunge împărat la Roma – fiind adoptat de bătrânul împărat Nerva – un tânăr general energic, Traian. Traian e primul provincial care accede la Roma la tronul imperial. Înaintea lui fuseseră împărați numai aristocrați din Roma sau, ultimii, cel puțin italieni. În schimb, după Traian, aproape toți împărații vor fi provinciali; mai întâi coloniști romani din provincii, ca Traian, apoi cetățeni de origine barbară, romanizați: arabi, iliri, tracii, daci, gali... E bine să cunoașteți această particularitate a lui Traian: el nu era de neam mare din Roma; era fiul unui funcționar de rang mediu, originar din Spania, prima țară devenită provincie romană.

Bun strateg și organizator, mândru de a fi în fruntea celei mai mari și mai glorioase puteri din lumea cunoscută atunci, Traian nu mai tolerează nici situația umiltoare de a vărsa un subsidiu, ca tribut, regelui dac și nici riscul unor noi razii ale dacilor la sud de Dunăre. Luând ca pretext faptul că Decebal nu și-a respectat cuvântul și a clădit sau întărit zeci de cetăți în țara lui, Traian pornește război împotriva acestuia în primăvara anului 101 p. Chr. A adunat la Dunăre 13 legiuni și o mulțime de trupe auxiliare de călărie și, de asemenea, mai multe unități militare ale unor aliați ai Romei. Istoricii antici vorbesc de 200 de mii de oameni în total, ceea ce era o cifră enormă pentru acele vremuri.

TCe erau legiunile romane

Trebuie, cu acest prilej, să vă spun un cuvânt despre legiunile și armatele romane în general. Legiunea era unitatea de bază a armatei romane, de mărime comparabilă cu cea a unei brigade sau a unei divizii mici în armatele moderne. Era deci o unitate mare într-o Europă de vreo zece ori mai puțin populată decât astăzi. Două particularități făceau puterea legiunilor: disciplina de fier și durata serviciului militar. Ostașul care se înrola în legiune stătea 25 de ani în serviciu. Vă dați seama ce înseamnă un serviciu militar de 25 de ani? O viață de om! După care, dacă scăpa cu viață, se putea stabili în provincia în care-și făcuse ultimul serviciu, i se dădea pământ și un mic capital și-și înțemeia o familie acolo. De altfel, el avea voie să se însoare după un timp și chiar să întrețină un mic comerț pe lângă slujba sa militară. Sistemul acesta a fost, la Roma, un factor important de colonizare și romanizare.

În plus față de armele fiecărui ostaș (o spadă cu două tăișuri, o platoșă, un scut, un coif, uneori și o lance), legiunea avea un întreg arsenal, care ar corespunde, în armatele moderne, unităților de geniu și celor de artilerie. Aveau specialiști care făceau grabnic poduri de vase pentru a trece râurile. Construiau pe loc turnuri înalte de lemn, pe roți pe care le împingeau, pline de ostași, până în imediata apropiere a zidurilor cetății inamice, pentru a sări din ele pe acele ziduri de apărare. Aveau catapulte, niște praștii uriașe, în stare să azvârle spre ziduri bolovani mari de piatră sau butoaie în flăcări. Aveau și

niște pari groși, la capătul cărora era un bloc solid de metal – de bronz, de pildă – de cele mai multe ori reprezentând un cap de berbec, fiindcă e legendară întărătura berbecului când vrea să-și lovească adversarul cu coarnele. Acest „berbec” era purtat de câteva zeci de legionari, fiecare ținându-l cu o mână, în timp ce cu cealaltă își acoperea capul și spinarea cu scutul. Toate scuturile lor unite arătau

ca o carapace de broască țestoasă care-i păzea de săgețile apărătorilor de pe zidurile cetății. Și cu „berbecul” izbeau în vrăjmășie poarta de lemn a cetății până când izbuteau s-o spargă pentru ca ceilalți soldați să se năpustească înăuntru.

Așa se face că aceste legiuni romane, bine organizate, conduse și înzestrate, ajunseseră cu vremea de neînving, dacă nu erau copleșite de numărul dușmanilor.

Săptămâna Elevilor la „Bălcescu”

Între 18 și 22 februarie, la Liceul Românesc „Nicolae Bălcescu” din Julia a avut loc Săptămâna Elevilor. O săptămână mai altfel, plină cu activități pentru noi, elevii, dar și pentru dragii noștri profesori.

Fiecare zi a acestei săptămâni are o tematică diferită, însă aceste zile sunt și foarte importante pentru noi, deoarece aceasta este perioada anului când este ales noul director al elevilor. Câte un elev din clasele a 10-a și a 11-a candidează pentru postul de director, bineînțeles susținut de clasa lui proprie. Acestea sunt zilele în care candidații pot să-i

servească pe elevi și pe profesori cu diferite delicii și băuturi, în speranța de a câștiga cât mai multe voturi. Pe lângă propagandă, fiecare candidat – cu ajutorul clasei și a dirigintei – trebuie să realizeze un scurt-metraj despre ideile inovatoare și despre programele extracurriculare pe care le va impune odată ce este ales.

Ziua de luni a fost dedicată sportului. Ținuta sportivă a fost obligatorie atât elevilor, cât și profesorilor. De la orele 14, elevii au avut ocazia de a juca volei împotriva echipei cadrelor didactice.

Măști a fost ziua în care am mers la școală în cizme de gumă.

Miercuri am avut ocazia de a ne pune în papucii domnilor profesori și de a preda și noi la rândul nostru. Elevii-profesori câștigători ai aceste „Zi Invers” au fost *Rebeka Vágó* și *Bence Nyári*. Anul acesta, proiectarea filmelor și votarea au avut loc miercuri după-masă de la orele 14. Fiecare clasă, în frunte cu candidatul ales, și-a prezentat filmul și a ținut un scurt discurs, asemenea unui director adevărat. Candidații de anul acesta au fost: începând cu clasa a 10-a *A David Puiu* – alias „Puiumami”, din clasa a 10-a *B Dávid Ferenczi*, cunoscut drept „Bögyi”. Clasa a 11-a A a fost reprezentată de cântăreața noastră preferată, *Réka Hanyecz* și, nu în ultimul rând, clasa a 11-a B a avut-o în frunte pe *Dora Misik* sau cum o poreclim noi, „Mișka”. Înainte ca votarea să înceapă, elevii claselor absolvente ne-au surprins și ei cu

un scurt film, ca o formă de rămas-bun dedicată dragilor profesori și în memoria celor patru ani de liceu petrecuți împreună, ca o familie. Pot să vă spun sincer că toată lumea aflată în sală a rămas înduioșată. Până la urmă, a sosit momentul verdictului, și aș dori să-l felicit încă o dată, și cu această ocazie, în numele tuturor colegilor mei, pe noul nostru „cap de trib”, *Dávid Ferenczi*.

Ziua de joi a fost dedicată orelor mai puțin obișnuite de limba maghiară și de limba română. Doamna profesoară *Mariana Oros Martin*, specializată pe aceste două limbi, a predat clasei a 11-a B două ore extraordinare, folosind diferite metode, precum metoda RJR, încercând de altfel și reușind să demonstreze trăsăturile comune dintre literatura maghiară și literatura română.

După patru zile pline de activități și distracție, a urmat momentul mult așteptat al săptămânii, „Balul Elevilor”. Acesta a fost deschis de către noul nostru director, după care elevii clasei a 12-a A au dansat pentru o ultimă dată împreună, un vals. Conform tradiției, și anul acesta am avut ocazia de a vota pentru un Rege și o Regină a balului. Regele și Regina de anul acesta au fost: *Vlad Fărcaș* și *Hajnalka Csordás*. Muzica acestei seri a fost asigurată de chiar foștii elevi ai liceului, *DJ Berke Sándor* și *DJ Duka Lehel*.

După o seară de neuitat, dar totuși puțin obositoare, vineri a fost ziua pijamalelor.

Cred că pot să vorbesc în numele tuturor elevilor, când spun că această săptămână rămâne în continuare unul dintre punctele culmi-

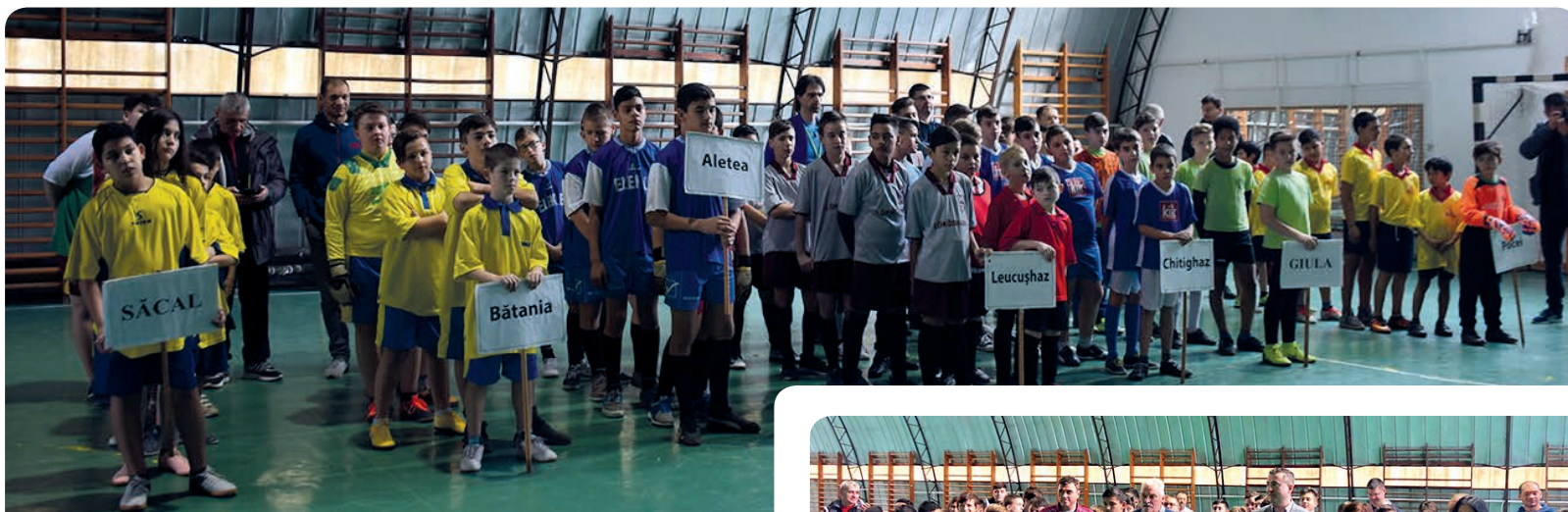

nante ale anului școlar, la Liceul „Nicolae Bălcescu”. În numele elevilor, aș dori să mulțumesc din suflet doamnei directoare și cadrelor didactice pentru cooperare și toleranță. Mulțumim și sponsorilor noștri pentru ajutorul acordat: Autogovernarea elevilor și Autogovernarea românească a orașului Julia.

Sperăm ca și la anul să ne simțim la fel de bine.

Antonia Jivan, elevă

„Cupa carnavalului”, olimpiada fotbalului școlar la Leucușhaz

Competiția sportivă „Cupa carnavalului”, organizată de Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria în colaborare cu Centrul de Documentare și Informare al AȚRU și Autogovernarea Românească din Leucușhaz, s-a desfășurat vinerea trecută, 22 februarie, la Leucușhaz. Școala generală din Leucușhaz, în calitate de colaborator, a pus sala de sport la dispoziția organizatorilor și competitorilor de la șapte școli generale din Ungaria în care se învață limba română, asigurând toate condițiile pentru desfășurarea cu succes a acestui eveniment sportiv, ajuns anul acesta la ediție a 18-a. „Cupa carnavalului” este o competiție de fotbal pe teren redus, la care au participat anul acesta elevi de la șapte școli din localitățile: Chitighaz, Aletea, Leucușhaz, Pocei, Săcal, Bătania și Jula.

Startul meciurilor s-a dat la orele dimineții, competiția desfășurându-se pe o durată de mai multe ore. Tinerii din cele șapte localități au fost întâmpinați la deschiderea competiției prin cuvântul de salut al președintelui AȚRU, *Tiberiu Juhász* și al președintelui autogovernării române locale, *Cheorghe Santău*, care și-au exprimat bucuria de a revedea elevii, cadrele didactice și antrenorii, dar totodată și recunoștința față de toți cei care au contribuit la organizarea acestui eveniment.

La evenimentul sportiv au fost prezenți și reprezentanți ai primăriei locale, doamna *Balogh Istvánné*, directorul școlii din Leucușhaz, *Florin Vasiloni*, consul general al României la Jula și alții.

„Cupa carnavalului” a fost dusă acasă de către elevii școlii din Chitighaz, care s-au dovedit de această dată a fi cei mai buni fotbaliști ai sezonului, aceștia au câștigat competiția, după ce au învins în finală echipa școlii generale din Jula.

A.B.

Silviu Purcărete regizează din nou la Budapesta

Pe urmele paradisului pierdut

În ciuda mai multor decenii de carieră, maestrul regiei românești, **Silviu Purcărete**, abia pentru a doua oară montează o piesă de Cehov. Nu e de mirare, că *Livada cu vișini* montată acum de domnia sa este precedată de o mare așteptare. Iată-l: regizorul vedetă vorbind despre repetiții, despre melodramă și despre livada noastră cu vișini, a tuturor.

– Rar montați Cehov, abia a doua oară acum. Nu v-au inspirat până acum piesele lui?

– E drept, nu am montat până acum de Cehov decât *Trei surori*, acum mai bine de douăzeci de ani, în Franța (Limoges, 1997, Le Theatre de l'Union). Inspirație aș fi avut, dar m-a descurajat prezența atâtor importante spectacole Cehov în lume, am văzut și eu câteva dintre ele cu soluții remarcabile, drept care m-am ferit să mă așez la rând, să concurez cu o nouă variantă. Ceea ce într-o nouă montare devine una din capcanele cele mai periculoase, dacă tu vrei să concurezi. Altceva e dacă regizorul vrea cu orice preț să realizeze un succes.

– La ce v-ați gândit, când v-a sosit invitația pentru a monta un Cehov? De ce ați ales tocmai *Livada cu vișini*?

– Invitația am primit-o cu o mare bucurie, dar plin de temeri. Așa cum *Furtuna* este ultima piesă a lui Shakespeare, *Livada cu vișini* este ultima piesă a lui Cehov, este un fel de testament artistic. Fără îndoială este o capodoperă, despre sfârșit, despre pierderi, despre eșec. Personal, îmi pare foarte ciudat și interesant faptul că Cehov a scris piesa fără ca vreodată personajele să fi umblat prin livada cu vișini, o văd uneori prin fereastră, fără să iasă vreodată în livadă. Trei acte se petrec în casă, după care pleacă toți la un picnic într-un loc dărăpănat, lângă un vechi cimitir. Dacă în Rusia nu există un loc mai frumos decât această livadă cu vișini, personajele de ce nu pleacă într-acolo? În livadă nu intră nimeni, pentru că nici nu se poate pătrunde în ea. Motiv pentru care eu nu caut semnificația anume a livadei cu vișini, mi-o imaginez un loc plin de mister, căreia nu vreau să-i dau un nume.

– De cele mai multe ori Cehov e jucat, ca o melodramă, deși și-a numit piesele comedii. Dumneavoastră în piesele sale în ce anume vedeți comicul, eventual umorul?

– Mult timp a dominat tradiția instaurată de Stanislavski, bazată pe realismul psihologic, știm însă, că ea nu a fost nici pe placul lui Cehov însuși. Schimbarea a intervenit odată cu filmul lui Mihalcov, *Pianina Mecanică*, concepută pe baza lui Platonov. A fost o veritabilă comedie, reliefând puternic teatralitatea poveștii. În spectacolul nostru vor exista elemente de melodramă, dar în adevăratul înțeles al cuvântului: dramă muzicală, căci în momentele lirice personajele vor cânta. În piesă sunt prezente scene încărcate de sentimente, care seamănă mai degrabă cu o partitură muzicală, vom încerca să le prezentăm prin cântec. În ce privește umorul lui Cehov, el funcționează sub formă de-a râsu-plânsu. Plânsul este urmat întotdeauna de râs. Este umor, dar unul trist.

– În această lume cehoviană de finețea pânzei de păianjen cum reușiți să-i ghidați pe actorii maghiari? Cum evoluează „work in progress”, de care ați vorbit în prima repetiție?

– Din prima clipă, laolaltă cu actorii, ne-am pornit să descoperim piesa, ca atunci când deschidem ușa și intrăm într-o casă nouă, necunoscută. Limbajul lui Cehov, arhitectura, structura lui sunt într-adevăr de mare finețe, din care cauză simt de multe ori în decursul repetițiilor, că textul îl pune pe transaltor în fața unei sarcini aproape imposibile: actorii spun în maghiară un text rusesc, în timp ce același text trăiește în mine în limba română. Pe lângă toate

eforturile depuse, trebuie să sperăm că atmosfera spectacolului va lua naștere datorită muncii colective depuse și nu datorită textului debitat cuvânt cu cuvânt. Pas cu pas, descoperim terenul, luminăm câte un colț. Vedem, până unde ajungem. Asta înseamnă „work in progress”. Desigur în această trupă a fost făcută o distribuție, care indică anume direcții, dar la repetiții lucrăm împreună cu toții: actorii, scenograful, compozitorul, aici se naște fiecare soluție. Muzica, compusă de Vasili Șirli în timpul repetițiilor, este un important element în structura spectacolului, un pilon de susținere. La fel lucrăm și cu spațiul și costumele, *Dragoș Buhagiar* utilizează și „înveșmântă” gândurile născute la repetiții.

– În rolul lui Firs nu ați distribuit un om în vârstă, ci pe Zolt Trill, el a mai jucat și în montarea dumneavoastră de operă, în *Îngerul învâpăiat* pe acel personaj misterios și mut. De ce pe el l-ați ales pentru acest rol?

– Firs este personajul cel mai misterios, nu are vârstă, motiv pentru care nu are importanță câți ani are actorul distribuit. În *Îngerul învâpăiat*, Zolt interpretase un personaj demonic. Firs este de asemenea un personaj misterios. Nu putem ști câți ani are, poate mult mai mulți decât omenește e posibil să aibă, poate are chiar patru sute de ani, asemenea unui personaj biblic.

– Dumneavoastră ați avut cumva o livadă cu vișini, adică un domeniu sufleteș, pe care l-ați pierdut?

– Orice om are așa ceva. Fiecare are nenumărate „livezi cu vișini”, depinde în ce stadiu al vieții se află. Întinzându-se în viață, îmbătrânind, aceste „livezi cu vișini” devin din ce în ce mai clare, pierderea lor este din ce în ce mai cutremurătoare. Deseori, pierderea în literatura dramatică devine subiect, mai ales în lucrările ultime. Orice om, fără excepție, a pierdut un lucru foarte important: paradisul. Tot o livadă fusese și acela, un loc despre care vorbește toată lumea, un loc de care ne e dor, dar în care nimeni nu a pus piciorul până acum. L-am pierdut, deși nu am fost în el, niciodată.

(Interviu luat de: **Kulcsár Edit** și **Lukácsy György**, pentru revista „Nemzeti Magazin” a Teatrului Național din Budapesta, Tradus de: **Anna Scarlat**)

Câte cuvinte de origine maghiară are limba română?

Într-un articol publicat în revista *Historia*, academicianul *Marius Sala* susține că conviețuirea, timp de secole, dintre români și maghiari (româna fiind singura limbă romanică în această situație) a dus la o influență reciprocă între cele două limbi, mai exact între dacoromână și maghiară. Dialectele sud-dunărene (cel aromân, cel meglenoromân și cel istroromân) nu au elemente maghiare, ceea ce este încă o probă că influența maghiară s-a manifestat după perioada proto-românei, deci după secolele 11–12.

Influența maghiară asupra limbii române a fost abordată de *Simeon C. Mândrescu*, în lucrarea *Elementele ungurești în limba română* (București, 1892). Cea mai bună sinteză a aceleiași probleme o găsim la *S. Pușcariu*, *Limba română I. Privire generală* (București, 1940, p. 310–314). Un

scurt capitol de sinteză există și în *Istoria limbii române* a lui *Al. Rosetti*. Cel mai bogat inventar lexical se află în dicționarul lui *L. Tamás*, *Etymologisch-historisches Wörterbuch der ungarischen Elemente im Rumänischen (Unter Berücksichtigung der Mundartwörter)*, apărut la Budapesta în 1966.

Cercetările din ultimele decenii au scos în evidență partea cea mai importantă din punct de vedere funcțional a lexicului românesc, care a primit denumirea de „fond principal lexical” sau „vocabular reprezentativ”.

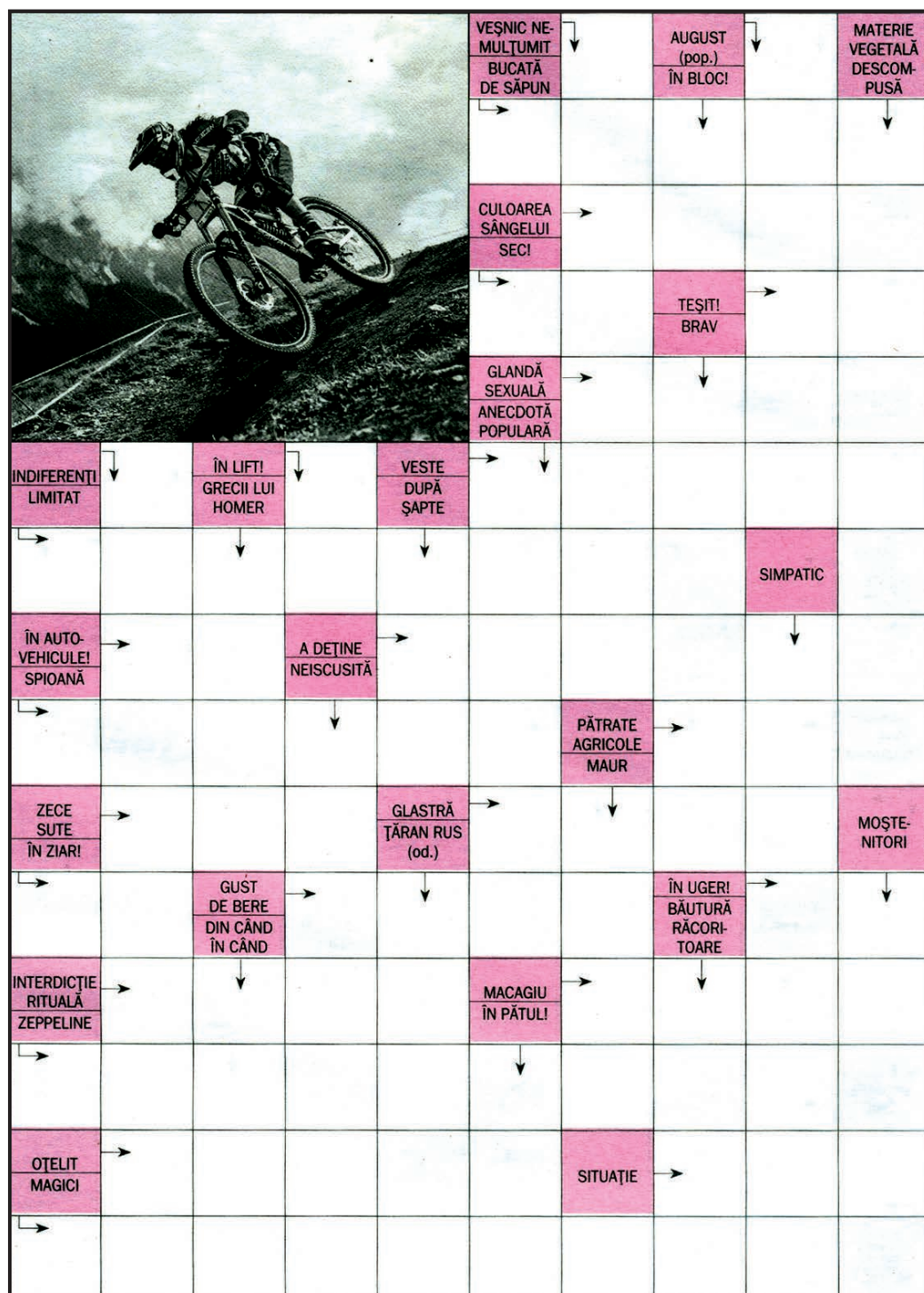
În lucrarea sa, consacrată stabilirii fondului principal lexical al limbii române, *A. Graur* a selectat 1419 cuvinte în acest fond, dintre care 28 sunt de origine maghiară (= 1,87%): *a alcătui*, *altoi*, *a bănuî*, *a birui*, *a cheltui*, *a chibzui*, *chin*, *chip*, *a fâgădui*, *fel*, *gând*, *hotar*, *a îngădui*, *a întâlni*, *lăcăt*,

marfă, *mereu*, *meșter*, *a mântui*, *a mistui*, *neam*, *oraș*, *seamă*, *șoim*, *a tăgădui*, *tâlhar*, *tobă*, *viclean* (autorul citat le includea și pe *a socoti*, *talpă* și *vamă*, a căror origine maghiară a fost contestată în ultimii ani).

În lucrarea colectivă *Vocabularul reprezentativ al limbilor romanice*, realizată la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” din București, se arată că din 2581 de cuvinte selectate în vocabularul reprezentativ, 33 de termeni sunt de origine maghiară (= 1,27%), dintre care 31 sunt numai din maghiară (*a ademeni*, *a alcătui*, *a bănuî*, *a bântui*, *a cheltui*, *a chibzui*, *chip*, *cizmă*, *a fâgădui*, *fel*, *gând*, *gingaș*, *hotar*, *a îngădui*, *lăcăt*, *a locui*, *marfă*, *meșter*, *meșteșug*, *a mântui*, *a mistui*, *neam*, *oraș*, *pildă*, *sălaș*, *seamă*, *șoim*, *a tăgădui*, *a tămădui*, *tobă*, *urias*), iar 2 au etimologie multiplă, una dintre surse fiind maghiara (*baltă*, *pușcă*).

Integramă

Antene

Dezlegarea acestei integrale o găsiți în numărul următor!

Glume

După ce termină spovedania, preotul îi spune în șoaptă blondei:

– Mergi cu Domnul!

Privind derutată în jur, blonda întreabă:

– Cu care dintre ei?

Pe o stradă întunecată, un tip întreabă o doamnă:

– Ați văzut cumva vreun polițist pe aici?

– Nu, nu am văzut!

– Atunci, dați-mi poșeta!

– Cum se definesc sentimentele contradictorii?

– Un exemplu: îți vezi soacra în mașina ta cea nouă stând să cadă într-o prăpastie...

Dimineața. Autobuzul pleacă din stație.

După el aleargă o doamnă și strigă:

– Oameni buni, opriți, vă rog, autobuzul! Întârzii la lucru!

Pasagerii îl roagă pe șofer să oprească.

Doamna se urcă și spune, bucuroasă:

– Am reușit... Așa, biletele la control!

În fața unui dozator de cafea, un polițist observă cum un tip introduce o fișă și apasă un buton. Tipul își ia cafeaua și pleacă. Curios, polițistul introduce și el o fișă, apasă un buton și-i cade cafeaua. Foarte fericit, își schimbă toți banii în fise și începe să le introducă în dozator. Tot băga fise, apăsa pe buton, lua cafeaua, o pune deoparte, iar băga o fișă, și tot așa. La un moment dat, un tip de la coada ce se făcuse între timp îi spune:

– Hai, domnule, odată, că m-am săturat de când stau aici!

La care polițistul îi răspunde:

– Ce vrei, bă, te oftici că am noroc și câștig?!

Dezlegarea integralei din numărul anterior

Indicii: R; P; DULAP; DURA; LICAR; MICA; MEDIC; O; E; NEOLOGISM; PT; SILINTA; AD; SEVE; G; VRERE; ALAI; I; ZARE; ETC, SUBTILA; AI; MIA; ETATE; LANCE; AVAN; NAIVITATE.

RECOMANDĂRILE
NOASTRE– lectură, teatru,
film, internet

Teatru

Săptămâna comediei
la teatrul arădean

Primăvara lui 2019 vine la Arad cu multe zâmbete și bună dispoziție din plin. „Săptămâna comediei” este o nouă ediție a unui proiect de succes al Teatrului Clasic „Ioan Slavici” Arad, eveniment cultural care are loc între 1 și 8 martie.

Vineri, 1 martie 2019,
ora 19,00 – Sala Studio

„Familia Ibsen” – scenariu colectiv
inspirat din piesele lui Henrik Ibsen

Regia: Cristian Ban – PREMIERĂ

Sâmbătă, 2 martie 2019,
ora 19,00 – Sala Mare

„Căsătoria” de N.V. Gogol

Regia: Laurian Oniga

Duminică, 3 martie 2019,
ora 19,00 – Sala Studio

„Cerere în căsătorie” după A.P. Cehov

Traducerea și adaptarea scenică:

Florin Covalciuc

Măști, 5 martie 2019,
ora 18,00 – Sala 30 / 3

Giulia / Singură acasă – adaptare
după Dario Fo și Franca Rame

One woman show

cu Angela Petrean Varjasi

Regia: Liana Didilescu

Măști, 5 martie 2019,
ora 19,30 – Sala mare

„Take, Ianke și Cadîr”

de Victor Ion Popa

Regia: Laurian Oniga

Miercuri, 6 martie 2019,
ora 19,00 – Sala mare

„Geniul crimei” de George F. Walker

Regia: Antonella Cornici

Spectacol nerecomandat
tinerilor sub 16 ani

Joi, 7 martie 2019,
ora 18,00 – Sala 30 / 3

Giulia / Singură acasă – adaptare
după Dario Fo și Franca Rame

One woman show

cu Angela Petrean Varjasi

Joi, 7 martie 2019,
ora 19,30 – Sala Mare

„Apropo, ați chemat pompierii?” –
adaptare după „Telegrama”

de Aldo Nicolaj

One man show cu Zoltan Lovas

Regia: Liana Didilescu

Vineri, 8 martie 2019,
ora 19,00 – Sala mare

„Crima din strada Lourcine”
de Eugène Labiche

Regia: Alexandru Măzgăreanu

O VOCE ROMÂNEASCĂ

– viața și tradițiile românilor
din Ungaria

4 MARTIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri,
date meteo 16.15: Sport 16.25: File de
calendar 16.30: Reportaje, interviuri
17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor
și drag – emisiune de muzică populară
realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara)
17.55: Încheiere

5 MARTIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri,
date meteo 16.15: Sport 16.25: File de
calendar 16.30: Reportaje, interviuri
17.00: Știri, date meteo 17.10: Alfabet
urban – Lugoj – serialul lectorului dr.
Szabó Zsolt 17.30: Pelerinaje prin Biblie
(8) / dr. Mihaela Bucin 17.55: Încheiere

6 MARTIE (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri,
date meteo 16.15: Sport 16.25: File de
calendar 16.30: Reportaje, interviuri
17.00: Știri 17.20: Clubul suporterilor
17.55: Încheiere

7 MARTIE (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri,
date meteo 16.15: Sport 16.25: File de
calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00:
Știri, date meteo 17.10: Nota săptămânii
semnată de Edda Illyés 17.20: Revista
presei 17.30: Reportaje, interviuri 17.55:
Încheiere

8 MARTIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri,
date meteo 16.15: Sport 16.25: File de
calendar 16.30: Reportaje, interviuri
17.00: Știri, date meteo 17.15: EU aleg
România – 100 de povești de aur ale
sportului românesc 17.25: Sarea în bu-
cate / preluare Radio Antena Satelor
17.55: Încheiere

9 MARTIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Pro-
gramul bisericilor ortodoxe și al celor
neoprotestante 16.20: File de calendar
16.25: De dor și drag – emisiune de fol-
clor realizată de Maria Borșun Popescu/
Radio Timișoara 17.55: Încheiere

10 MARTIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În
lumea credinței” – emisiune religioasă
17.00: File de calendar 17.10: Retrospec-
tiva săptămânii (spicuiuri din interviurile
și reportajele difuzate pe parcursul săp-
tămânii) 17.55: Încheiere

O VOCE ROMÂNEASCĂ –
EMISIUNE RADIOFONICĂ
ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Zilnic între orele 16:00–18:00 pe unde-
le medii cu frecvențele de 873 kHz și
1188 kHz. Pe internet la adresa: <http://www.mediaklikk.hu> (în direct la „Élő
műsor/Nemzetiségi rádió”) sau în ar-
hivă la adresa <http://www.mediaklikk.hu/musor/roman>

Contact:

MTVA Studioul din Seghedin
6722, Blv. Kossuth Lajos nr. 29.
Tel.: +36-62/549-201; +36-62/333-766
e-mail: roman@radio.hu

Abonați-vă la
e-FOAIA
la prețul
de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică
a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor
avea avantajul că vor putea citi pa-
ginile revistei în color și cu o zi mai
devreme decât ceilalți abonați.
„E-Foaia” cuprinde și acele articole
și fotografii, care în ediția online
nu apar. „E-Foaia” este realizată
în format PDF și poate fi citită cu
programul gratuit Adobe Reader,
cu ajutorul căruia puteți să căutați
expresii sau conținuturi, dar puteți
și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft

6 luni – 2000 ft

12 luni – 3500 ft

CUVÂNTUL SĂPTĂMÂNII

Dictionare ale limbii române

NEPOTISM, *nepotisme*, s. n. (Fam.)
Faptul de a uza de autoritatea
sau de influența personală în
favoarea ru-
delor sau a
prietenilor;
promovare
prin protecția
rudelor și a
prietenilor
influenți. –
Din fr. *népotisme*.

UMOR

ecranul
nostru

miercuri, 6 martie, Duna TV, ora 7.15

miercuri, 6 martie, Duna World, ora 13.45

La mijlocul lunii februarie, Casa
de Cultură Gheorghe Dulău din
Micherechi i-a primit pentru a pa-
tra oară, pe toți cei care au dorit
să se distreze, admirând sau chiar
dansând jocurile tradiționale din
Micherechi. Pe lângă această pe-
trecere, vă mai oferim și un montaj
realizat recent la Leucușhaz, unde
copiii școlilor românești din Un-
garia au fost invitați la o competiție
sportivă, la Cupa Carnavalului.
Realizator: **Tiberiu Boca**

ADRESE UTILE

REPREZENTANȚE

Uniunea Culturală a Românilor
din Ungaria (UCRU)

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

Președinte: Marius Maghiaru

E-mail: uniuneaculturala@gmail.com

Website: www.romanul.hu

Autoguvernarea pe Țară
a Românilor din Ungaria (AȚRU)

5700 Jula, str. Eminescu nr. 1

Tel./fax: (+36-66) 463-951

Președinte: Tiberiu Iuhas

E-mail: atru@globonet.hu

Web: www.atruroman.hu

MISIUNI DIPLOMATICE

Ambasada României

1146 Budapesta, str. Thököly nr. 72

Tel.: (+36-1) 384-8394

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 535 69 12

Vă rugăm să folosiți acest număr de
telefon pentru a comunica situații de-
osebite (ex: accidente, decese, răni,
dispariții de persoane), care reclamă
urgentă - la acest număr de telefon nu
se fac programări și nu se furnizează
informații consulare.

Ambasador: Marius Lazurcă

Website: <http://budapesta.mae.ro/>

E-mail: budapesta@mae.ro

Consulatul General al României

6720 Seghedin, str. Kelemen nr. 5

Tel./fax: (+36-62) 424-431,

(+36-62) 424-429

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 6777 980

Consul general: Daniel Banu

Website: <http://szeged.mae.ro>

E-mail: szeged@mae.ro

Consulatul General al României

5700 Jula, str. Munkácsy nr. 12

Tel.: (+36-66) 465-130

Fax: (+36-66) 465-142

Telefon mobil de permanență:

(+36-30) 635-7181

Consul general:

Florin Trandafir Vasiloni

Website: <http://gyula.mae.ro/>

E-mail: gyula@mae.ro

INSTITUȚII CULTURALE

Institutul Cultural al României
la Budapesta

1146 Budapesta, str. Izsó nr. 5

Tel.: (+36-1) 383-2693

Coordonator: Eunicia Trif

E-mail: romankulturalis.intezet@upcmail.hu

Web: www.icr.ro/budapesta

Institutul Cultural al României
la Budapesta – filiala Seghedin

6720 Seghedin, piața Dugonics nr. 2.

E-mail: rki.szeged@invitel.hu

Institutul de Cercetări
al Românilor din Ungaria

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

Director: dr. Maria Berényi

E-mail: romanintezet@gmail.com

Web: www.romanintezet.hu

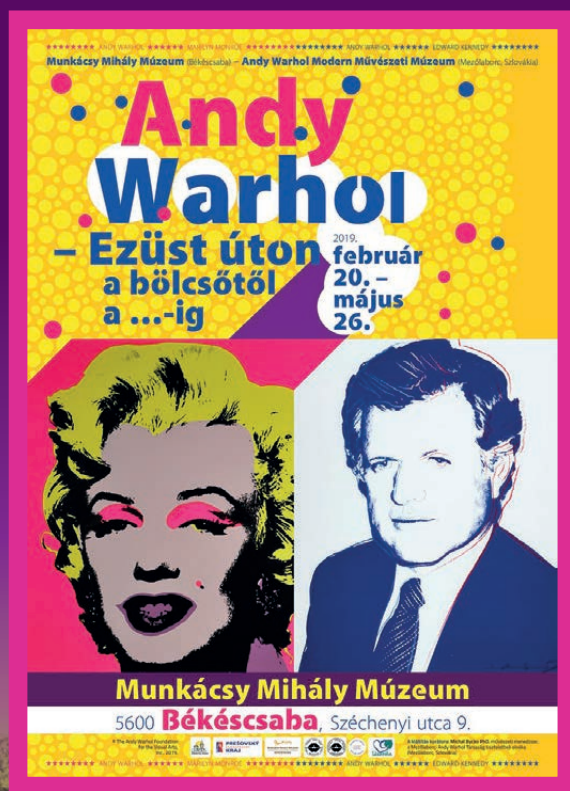
Centrul de Documentare
și Informare al AȚRU

5700 Jula, str. Sáros nr. 17

Director: Mariana Negreu Vetró

E-mail: postmaster@mroodok.t-online.hu

Arta pop a lui Andy Warhol a cucerit publicul din Bichişciaba

Muzeul „Munkácsy Mihály” din Bichişciaba a chemat publicul cu multă emoție la o nouă expoziție, vernisată pe 19 februarie și realizată în colaborare cu Muzeul de Artă Modernă „Andy Warhol” din Slovacia. Expoziția este considerată a fi atracția deceniului și poate fi vizitată până pe 26 mai 2019. Expoziția „Andy Warhol – Pe un drum argintiu de la leagăn până la...” prezintă 80 de lucrări și câteva obiecte personale ale artistului de renume internațional. Una dintre curiozitățile exponatelor este cămășuța de botez a lui Warhol, dar ne-au captat atenția și multe lucrări devenite simbol al unei perioade, ca de exemplu seria de tablouri în diferite culori cu Marilyn Monroe sau cutiile de supă Campbell.

Andy Warhol este cunoscut drept regele artei pop în întreaga lume. Andy Warhol (6 august 1928 – 22 februarie 1987) a fost grafician, fotograf, pictor și realizator de filme american, personalitate a curentului artistic pop-art. Operele sale se vând la licitațiile de artă cu sume exorbitante.

Warhol s-a născut la Pittsburgh, din părinți slovaci de etnie rutenă, după ce aceștia s-au mutat din Slovacia în Statele Unite ale Americii. După finalizarea studiilor de artă la Carnegie Mellon University din Pittsburgh, tânărul Andy Warhol s-a mutat la New York, unde a început să își dezvolte deplin creativitatea artistică. El a adus o abordare revoluționară tuturor genurilor de artă pe care le-a atins – pictură, sculptură, fotografie, muzică, film, modă, literatură. A încercat, într-un fel, să sincronizeze arta cu timpul modern influențat de consumism în care trăia. În 1960, el a fondat faimoasa „Fabrică” (Factory), adunând în jurul său diverși artiști și prieteni, precum Mick Jagger, Liza Minelli, John Lennon, David Bowie, Diana Ross, Brigitte Bardot, mai târziu chiar Michael Jackson. De-a lungul timpului, s-a devenit tot mai clar că s-au produs schimbări profunde în cultura artei și că Warhol a fost în mijlocul acestei transformări. Unele dintre cele mai faimoase lucrări ale sale sunt: „Cutii de supă Campbell (Campbells Soup Cans)”, „Sticle de Coca-Cola (Coke Bottles)”, pictură ale catastrofelor lumii și portrete ale unor celebrități precum Mick Jagger, Marilyn Monroe și Elvis Presley.

La vernisajul expoziției au luat parte și au ținut discursuri: secretarul de stat pentru cultură, *Fekete Péter*, *Emil Kuchar*, consulul general al Slovaciei la Bichişciaba, parlamentarul *Herczeg Tamás*, primarul *Szarvas Péter* din Bichişciaba și *Martin Cubjak*, directorul Muzeului de Artă Modernă „Andy Warhol” din Medzilaborce, Slovacia, alături de directorul muzeului gazdă, *Ando György*.

Cu scopul de a crea o atmosferă cât mai autentică artei pop, organizatorii au îmbăcat pereții sălilor de expoziție în folie de aluminiu, dându-ne senzația că suntem într-adevăr în „fabrica” argintie lui Warhol. Expoziția este obligatorie de vizitat pentru toți iubitorii artei moderne a secolului al XX-lea.

Eva Șimon

**FOAIA
românească**

1 martie

2019

www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director, redactor-șef: **Eva Șimon**. Redactor, reporter: **Anca Liana Becan**. Tehnoredactor: **Ioan Nyisztor**. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789, E-mail: foaia@foaia.hu. Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károly R. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. **Abonamentele pe anul 2019: 3 luni 1560 forinți; 6 luni 3120 forinți; 1 an 6240 forinți.** Publicația apare cu sprijin de la Căminul Primului Ministru (Budapesta, Ungaria), acordat prin Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, și de la Ministerul pentru Românii de Pretutindeni (București, România).